

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Crèdits	1,68 de presencials (42 hores) 4,32 de no presencials (108 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2 (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Ramon Miquel Bassa Martín ramon.bassa@uib.cat	14:30	15:30	Dilluns	07/09/2015	31/01/2016	Despatx A-112
	13:30	14:30	Dijous	01/02/2016	30/07/2016	A-112 Edifici Guillem Cifre
Raül López Penadés raul.lopez@uib.es	15:00	17:00	Dimarts	07/09/2015	31/07/2016	#17 Beatriu de Pinós

Contextualització

L'assignatura "Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic a la primera infància" és una assignatura fonamental per a conèixer la intel·ligència i el llenguatge dels infants, els quals són els subjectes de treball dels futurs mestres. A través d'ella es podrà arribar als coneixements necessaris per a una bona comprensió de la conducta cognitiva i lingüística dels infants dins i fora de l'aula. Els continguts d'aquesta matèria formen part de la "psicologia del desenvolupament", la qual és una ciència psicològica en tant que estudia el desenvolupament psicològic del subjecte humà al llarg de tot el seu cicle vital. Aquesta ciència dedica tots els seus esforços a cercar explicacions sobre les causes i la forma com es desenvolupen els éssers humans i per tant els motius per els quals canvien.

A l'escola es presenten, en moltes ocasions, situacions a les quals el mestre necessita conèixer el que és el desenvolupament normal i el que no ho és dins aquestes habilitats cognitivolingüístiques esmentades, així com identificar els problemes evolutius que puguin presentar els seus alumnes. Aquest és l'objectiu fonamental de l'assignatura: tenir una base de coneixements sobre el desenvolupament de la infància prou bona per poder actuar correctament dins el context escolar. Al mateix temps, l'alumne ha de saber buscar fonts d'informació i generar la seva pròpia base de coneixements de forma autònoma.

Aquesta assignatura es troba dins el mòdul 5 del pla d'estudis actual que té com a títol "Processos de desenvolupament i aprenentatge en el període 0-6". Es troba al primer semestre del 1er curs, i és de caràcter bàsic. Per aquest motiu els continguts d'aquesta assignatura tenen a veure d'alguna manera amb: la comprensió de les característiques evolutives dels nens i nenes i la seva relació amb el procés educatiu i d'aprenentatge en el període 0-6. El coneixement dels desenvolupaments de la psicologia evolutiva de la infància en els períodes 0-3 i 3-6. La comprensió dels fonaments d'atenció primerenca. El reconeixement de la identitat de l'etapa i les seves característiques cognitives, lingüístiques, psicomotores, comunicatives, socials i afectives. El saber promoure l'adquisició d'hàbits entorn de l'autonomia, la llibertat, la curiositat, l'observació, l'experimentació, la imitació, l'acceptació de normes i de límits, el joc simbòlic i heurístic. El coneixement de la dimensió pedagògica i

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

didàctica de la interacció amb els iguals i els adults, i saber promoure la participació en activitats col·lectives, el treball cooperatiu i l'esforç individual. Identificar les dificultats d'aprenentatge, disfuncions cognitives, lingüístiques, socioafectives i relacionades amb l'atenció. El saber informar a altres professionals especialistes per abordar la col·laboració del centre i del mestre en l'atenció a les necessitats educatives especials que es plantegin. L'adquirir recursos per a afavorir la integració educativa dels alumnes amb dificultats.

Requisits

Aquesta és una assignatura bàsica i introductòria, per aquest motiu no té cap requisit previ, tot i que es recomana tenir unes nocions bàsiques de fonologia.

Competències

L'assignatura "Desenvolupament cognitiu i lingüístic a la primera infància" té com a principal objectiu contribuir a l'adquisició dels coneixements necessaris perquè l'alumne conegui com es produeix el desenvolupament cognitiu i lingüístic en l'infant des del naixement fins als sis anys. Aquests continguts estan relacionats amb les competències que ha de desenvolupar un mestre en educació infantil, els quals estan determinats pel pla d'estudis.

Específiques

- * Capacitat per a reconèixer el desenvolupament evolutiu i les necessitats dels nens en la primera infància. Reconèixer el valor i el procés evolutiu de l'activitat lúdica i espontània com element clau de l'aprenentatge (16).
- * Capacitat per a identificar l'evolució del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetllar per la seva correcta evolució (18).

Genèriques

- * Capacitat per a desenvolupar un autoconcepte professional positiu i ajustat, prenent consciència de les pròpies capacitats i limitacions (1).
- * Capacitat per a adquirir estratègies per al treball col·laboratiu desenvolupant actituds de respecte a la pluralitat de perspectives, el contrast d'opinions i el respecte a la diversitat (3).
- * Capacitat per a desenvolupar habilitats socials que facilitin la comunicació i el diàleg i disposar d'estratègies per al treball col·laboratiu amb les famílies (23).
- * Capacitat en l'adquisició d'estratègies per a l'aprenentatge autònom i col·laboratiu (29).

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura tenen a veure en general amb: el coneixement, anàlisi i identificació dels mecanismes, diferències, problemes i necessitats en relació als desenvolupaments i aprenentatges cognitiu i

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

lingüístic en les etapes del desenvolupament infantil, des de la triple perspectiva de la descripció, l'explicació i l'optimització d'aquests canvis i tenint en compte els contextos als quals es vinculen.

Continguts temàtics

Tema 1. Conceptes fonamentals sobre el desenvolupament

En aquest tema s'explicaran els principals conceptes, definicions i factors que estan relacionats amb el desenvolupament, donant una especial rellevància al desenvolupament cognitiu i lingüístic.

Tema 2. Dos models sobre el desenvolupament cognitiu del nin: el model de Piaget i el model de Vigotsky

En aquest tema s'explicaran dos models teòrics que expliquen el desenvolupament cognitiu. S'analitzarà el model de Piaget i els seus deixebles neopiagetians, així com el model sociocultural de Vigotsky.

Tema 3. Desenvolupament cognitiu a la infància

En aquest tema s'explicaran amb detall els factors interns i externs que poden afectar al desenvolupament cognitiu de l'infant. Així mateix es comentarà el desenvolupament de les principals habilitats implicades en la cognició: sensació, percepció, memòria, atenció, control executiu, representació, coneixement d'un mateix i dels altres, etc.

Tema 4. Els contextos del llenguatge

Aquest tema situarà el desenvolupament lingüístic com a disciplina científica, i el llenguatge com a element de comunicació i d'objecte d'ensenyament. També vol fer entendre la importància de la interdisciplinarietat de matèries en el procés de l'estudi del llenguatge (lingüística, psicolingüística, neurolingüística, sociolingüística i didàctica de la llengua).

Tema 5. Les estructures bàsiques de la llengua. Aplicacions didàctiques.

Primerament es dona informació sobre quins són els nivells o estructures considerats com a fonamentals per estudiar els diferents aspectes del llenguatge: el nivell fonològicfonètic, el nivell lexicosemàntic, el morfosintàctic i el pragmàtic. Es dedicarà una atenció especial al nivell fonològicfonètic per ser el primer component que aporta l'infant a l'escola i a l'estudi del perfil lingüístic fonològic dels infants.

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes en l'assignatura amb l'objecte de poder desenvolupar i avaluar les competències establertes anteriorment. Amb el propòsit d'afavorir la autonomia i el treball personal de l'alumne, l'assignatura forma part del projecte Campus Extens, dedicat a l'ensenyament flexible i a distància, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. D'aquesta forma, mitjançant la plataforma de teleducació Moodle, l'alumne tindrà a la seva disposició un calendari de planificació de les activitats de l'assignatura, notícies d'interès, documents electrònics, etc.

Activitats de treball presencial

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Explicació del professor	Grup gran (G)	Els professors explicaran a classe una part dels continguts dels temes, aquella que sigui més important de cara a l'adquisició de les competències que té assignada l'assignatura.	23
Seminaris i tallers	Seminari de lectures/vídeos (i debat)	Grup mitjà (M)	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures/vídeos relatius als continguts més importants de l'assignatura. És obligatòria l'assistència a un 80% de les classes pràctiques i seminaris, tant del bloc de cognició, com del bloc de llenguatge, per poder superar l'assignatura.	8
Classes pràctiques	Activitat pràctica	Grup mitjà (M)	•Per a la part de dev. cognitiu: es realitzarà un treball de camp i exposicions orals. •Per a la part de dev. lingüístic: es realitzaran dues activitats pràctiques. És obligatòria l'assistència a un 80% de les classes pràctiques i seminaris, tant del bloc de cognició, com del bloc de llenguatge, per poder superar l'assignatura.	8
Avaluació	Examen Global Cognició	Grup gran (G)	És l'examen global (tipus test i preguntes curtes) de l'assignatura (temes 1, 2 i 3) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.	1.5
Avaluació	Examen Global Llenguatge	Grup gran (G)	És l'examen global (tipus test) de l'assignatura (temes 4 i 5) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.	1.5

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi continguts explicats pel professor	Estudiar, comprendre, ampliar i assimilar els continguts més importants de l'assignatura explicats pel professor a classe, o bé que han sigut repartits per al estudi de l'alumne, o que es poden trobar a l'eina telemàtica Moodle.	60
Estudi i treball autònom en grup	Preparació del seminari de lectures	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures relatives als continguts més importants de l'assignatura, així com preparar-les per a la seva exposició a classe. Els recursos, els materials i les instruccions que calen per aquesta activitat es podran trobar a l'eina telemàtica Moodle.	18
Estudi i treball autònom en grup	Preparació i realització de l'activitat pràctica	Per la part de cognició es realitzarà un treball de camp i exposicions orals. La informació es trobarà a l'eina telemàtica de Moodle. Allà es trobaran també tots els recursos que calen per fer aquesta activitat. El tema serà presentat pels professors al iniciar-se el curs. A la part de llenguatge es realitzaran dues activitats pràctiques: a) anàlisi i comentari d'un registre de vídeo sobre la parla d'un infant o sobre un tema;	30

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
		b) realització i estudi comparació del perfil de competència lingüística d'un infant cataloparlant d'entre 4 i 5 anys.	

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A la taula que hi ha a continuació es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable: R, no recuperable: NR), els criteris d'avaluació i el seu pes a la qualificació de l'assignatura.

Es considerarà que l'assignatura està **aprovalada sempre que cada una d'aquestes activitats d'avaluació separatament també ho estigui, tant les de la part de desenvolupament cognitiu com les de desenvolupament lingüístic**. Si alguna d'elles està suspesa es guarda la nota de les que estiguin aprovades únicament fins a la següent convocatòria oficial del mateix curs.

IMPORTANT:

- * És **obligatòria l'assistència a les classes pràctiques i seminaris**, com a mínim a un 80% per poder superar l'assignatura.
- * Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.
- * L'alumnat ha de ser conscient que, segons s'exposa al Reglament Acadèmic de la Universitat de les Illes Balears (Article 34), es **penalitzaran** les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura; en particular, copiar a l'examen i/o la inclusió en un treball de *fragments* d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar com a propis de l'alumnat (**plagi** d'altres treballs, copiar i enganxar parts de contingut extret de la Xarxa en un treball sense citar les fonts, copiar treballs d'Internet i entregar-los com a propis, etc.). Concórrer en un frau d'aquest tipus pot arribar a suposar, en funció de la gravetat del fet, l'automàtica qualificació de "suspens" (0,0) a la convocatòria anual.

Seminari de lectures/vídeos (i debat)

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Estudiar, comprendre, assimilar i debatre algunes lectures/vídeos relatius als continguts més importants de l'assignatura. És obligatòria l'assistència a un 80% de les classes pràctiques i seminaris, tant del bloc de cognició, com del bloc de llenguatge, per poder superar l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Captació dels conceptes claus del text. Capacitat d'anàlisi i de reflexió sobre el contingut del text. Capacitat de saber relacionar conceptes. Claredat expositiva: grau i qualitat de les intervencions orals.

Percentatge de la qualificació final: 20%

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Activitat pràctica

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	•Per a la part de desv. cognitiu: es realitzarà un treball de camp i exposicions orals. •Per a la part de desv. lingüístic: es realitzaran dues activitats pràctiques. És obligatòria l'assistència a un 80% de les classes pràctiques i seminaris, tant del bloc de cognició, com del bloc de llenguatge, per poder superar l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Es valorarà el disseny i planificació. L'organització i presentació acadèmica. Sobre el contingut, qualitat i originalitat. Grau d'aprofundiment i de síntesi conceptual. Elaboració completa dels exercicis pràctics. Adequació a l'edat dels infants. Originalitat.

Percentatge de la qualificació final: 30%

Examen Global Cognició

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	És l'examen global (tipus test i preguntes curtes) de l'assignatura (temes 1, 2 i 3) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.
Criteris d'avaluació	Grau d'aprofundiment i estudi dels temes. Assimilació dels continguts. Nivell de fonamentació teòrica. Originalitat d'anàlisis. Grau d'ampliació feta pel propi alumne a partir de la documentació.

Percentatge de la qualificació final: 25%

Examen Global Llenguatge

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	És l'examen global (tipus test) de l'assignatura (temes 4 i 5) que es farà a les dates de la convocatòria oficial.
Criteris d'avaluació	Grau d'aprofundiment i estudi dels temes. Assimilació dels continguts. Nivell de fonamentació teòrica. Grau d'ampliació feta pel propi alumne a partir de la documentació i recursos per preparar la seva formació.

Percentatge de la qualificació final: 25%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Aquests són els recursos bibliogràfics bàsics per cursar l'assignatura. Al'eina telemàtica Moodle es podràn veure els que són més recomanables per a cada tema, així com aquells que calen per fer l'activitat pràctica i el seminari de lectures.

Bibliografia bàsica

•Bibliografia bàsica de desenvolupament cognitiu:

- Antoraz, E., i Villalba, J. (2010). *Desarrollo Cognitivo y Motor*. Editex.
- Berger, K. S. (2004). *Psicología del desarrollo: infancia y adolescencia*. Madrid: Médica-Panamericana.
- Feldman, R. S. (2007). *Desarrollo psicológico*. Madrid: Pearson/ Prentice Hall.
- Shaffer, D. R. (2000). *Psicología del Desarrollo: Infancia y Adolescencia*. Madrid: Editorial Thomson.
- Vasta, R., Haith, M. M., i Miller, S. A. (1996). *Psicología infantil*. Barcelona: Ariel Psicología.

•Bibliografia bàsica de desenvolupament lingüístic:

- Andreu, Ll. (coord.) (2012). *Desenvolupament i avaluació del llenguatge oral*. Barcelona: Editorial UOC. (*Manual útil*).

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	22003 - Desenvolupament Cognitiu i Lingüístic en la Primera Infància
Grup	Grup 2, 1S, GEDI, GEI2
Guia docent	A
Idioma	Català

Blakemore, S. J., i Frith, U. (2011). *Cómo aprender el cerebro*. Barcelona: Planeta. (Col. Booket, 3237). (Especialment comentarem: Cap.3, pàg. 73-93).

Coll-Florit, M. (coord.) (2013). *Llenguatge, ment i cervell. Una introducció a la psicolingüística i a la neurolingüística*. Barcelona: Editorial UOC. (**Manual útil**).

Bibliografia complementària

•Bibliografia complementària de desenvolupament cognitiu;

Bruner, J. (2004): *Desarrollo cognitivo y educación*. Madrid: Ediciones Morata.

García-Madruga, J. A., i Gutiérrez, F. (2002). *Psicología evolutiva II: desarrollo cognitivo y lingüístico*. Volumen 1. Universidad Nacional de Educación a Distancia.

Gutiérrez, F. (2005): *Teorías del desarrollo cognitivo*. Madrid: McGraw-Hill.

Richardson, K. (2001). *Modelos de desarrollo cognitivo*. Alianza Editorial.

Wood, D. (2000). *Cómo piensan y aprenden los niños: contextos sociales del desarrollo cognoscitivo*. Siglo XXI.

•Bibliografia complementària de desenvolupament lingüístic:

Aguilar Mediavilla, E., i Serra Raventós, M. (2004): *A-RE-PA. Anàlisi del retard de la parla*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.

Bosch, L. (1987): *Avaluació del desenvolupament fonològic en nens catalanoparlants de 3 a 7 anys*. Barcelona: ICE de la Universitat de Barcelona.

Cassany, D., Luna, M., i Sanz, G. (1993): *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó.

Vila, I. (1989). *Adquisició i desenvolupament del llenguatge*. Barcelona: Graó. (Exhaurit, però consultable a "Recursos").

